Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
GIOVANNI PITRUZZELLA
της 11ης Ιουλίου 2019[1]

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-381/18 και C-382/18

G.S. (C-381/18)
V.G. (C-382/18)
κατά
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[αίτηση του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση – Μεταναστευτική πολιτική – Δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης – Προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης – Ανάκληση ή άρνηση ανανέωσης άδειας διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημόσιας τάξης – Έννοια του όρου "λόγοι δημόσιας τάξης"»

1. Μολονότι η οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης[2], μπορεί να επιβάλει συγκεκριμένες θετικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη στις οποίες αντιστοιχούν σαφώς καθορισμένα δικαιώματα[3], παρέχει επίσης τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να αρνούνται, σε ορισμένες περιπτώσεις, την οικογενειακή επανένωση. Επομένως, τίθεται το ζήτημα των ορίων εντός των οποίων πρέπει να ασκείται η εξουσία τους εκτίμησης. Στις υπό κρίση δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, ζητείται να καθορίσει το Δικαστήριο αν, όταν για λόγους δημόσιας τάξης εκδίδουν απόφαση απόρριψης αίτησης εισόδου στο έδαφος της Ένωσης, απόφαση ανάκλησης ή απόφαση μη ανανέωσης άδειας διαμονής, οι εθνικές αρχές πρέπει να στηρίζονται στην προσωπική συμπεριφορά του υπηκόου τρίτου κράτους, μέλους της οικογένειας άλλου υπηκόου τρίτου κράτους ευρισκόμενου νομίμως στο έδαφος της Ένωσης, και αν η συμπεριφορά αυτή πρέπει οπωσδήποτε να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας.

I. Το νομικό πλαίσιο

A. Οδηγία 2003/86

2. Το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/86 ορίζει ότι «[η] παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης».

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 ΕΕ 2003, L 251, σ. 12.

3 Βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, K και A (C-153/14, EU:C:2015:453, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

3. Το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να απορρίπτουν αίτηση εισόδου και διαμονής μελών της οικογένειας για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αρνούνται να ανανεώσουν την άδεια διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.

Όταν το κράτος μέλος λαμβάνει την οικεία απόφαση, εξετάζει, πέραν του άρθρου 17, τη σοβαρότητα ή το είδος του αδικήματος που διεπράχθη από το μέλος της οικογένειας εις βάρος της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας ασφάλειας ή τους κινδύνους που προέρχονται από αυτό το άτομο.»

4. Το άρθρο 17 της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη το χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του προσώπου και τη διάρκεια διαμονής του στο κράτος μέλος καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτιστικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του, σε περίπτωση απόρριψης αίτησης, ανάκλησης ή άρνησης της ανανέωσης της άδειας διαμονής, ή σε περίπτωση λήψης μέτρου απομάκρυνσης εις βάρος του συντηρούντος ή μελών της οικογένειάς του.»

Β. Το κατά το εθνικό δίκαιο πλαίσιο αξιολόγησης

5. Το κατά το εθνικό δίκαιο πλαίσιο αξιολόγησης που εφαρμόζουν οι ολλανδικές αρχές για να αποφανθούν επί αιτήσεως εισόδου και διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους ο οποίος επιθυμεί να επανενωθεί με μέλος της οικογένειάς του το οποίο ήδη βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης προκύπτει από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 3.77 του Besluit van 23 november 2000 tot uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 (εκτελεστικού διατάγματος, της 23ης Νοεμβρίου 2000, του νόμου του 2000 περί αλλοδαπών· στο εξής: Vb 2000)[4] και του άρθρου 16, παράγραφος 1, στοιχείο d, του Vreemdelingenwet 2000 (νόμου του 2000 περί αλλοδαπών· στο εξής: Vw 2000), της 23ης Νοεμβρίου 2000[5]. Μια τέτοια αίτηση μπορεί να απορριφθεί λόγω ύπαρξης κινδύνου για τη δημόσια τάξη, αν στον υπήκοο αυτόν έχει επιβληθεί, ως ποινική κύρωση, κοινωφελής εργασία ή χρηματική ποινή χωρίς αναστολή. Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-382/18 προκύπτει ότι ο κανόνας ότι η αίτηση δεν είναι πλέον δυνατόν να απορριφθεί όταν έχουν παρέλθει πέντε έτη από την ημερομηνία τέλεσης του τελευταίου ποινικού αδικήματος δεν έχει εφαρμογή στον υπήκοο τρίτου κράτους ο οποίος καταδικάστηκε καθ' υποτροπήν.

6. Το κατά το εθνικό δίκαιο πλαίσιο αξιολόγησης που εφαρμόζουν οι ολλανδικές αρχές για να αποφασίσουν σχετικά με την ανάκληση άδειας διαμονής μέλους της οικογένειας ή σχετικά με τη μη ανανέωση τέτοιας άδειας μέλους της οικογένειας κατά την έννοια της οδηγίας 2003/86 προκύπτει από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 3.86 του Vb 2000 και του άρθρου 19 του Vw 2000. Δυνάμει αυτού του πλαισίου αξιολόγησης, η άδεια διαμονής για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης μπορεί να ανακληθεί ή να μην ανανεωθεί σε περίπτωση κινδύνου για τη δημόσια τάξη, αν η ποινή στην οποία καταδικάστηκε ο υπήκοος τρίτου κράτους ο οποίος επιθυμεί να επανενωθεί με μέλος της οικογένειάς του το οποίο βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης είναι αρκούντως μεγάλη σε σχέση με τη διάρκεια της νόμιμης διαμονής του στις Κάτω Χώρες. Αυτή η σχέση μεταξύ της διάρκειας της ποινής και της διάρκειας της διαμονής καλείται «αναλογική κλίμακα»[6].

4 Stb. 2000, αριθ. 497.

5 Stb. 2000, αριθ. 495.

6 Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αναλογική κλίμακα, βλ. σημείο 61 των παρουσών προτάσεων.

II. Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

A. Υπόθεση C-381/18

7. Ο G.S. είναι Ινδός υπήκοος, κάτοχος τακτικής άδειας διαμονής ορισμένου χρόνου για λόγους οικογενειακής επανένωσης στις Κάτω Χώρες από το 2009. Η άδεια αυτή ανανεώθηκε στις 9 Μαρτίου 2010 έως τις 28 Αυγούστου 2014. Το 2012, ο G.S. καταδικάστηκε στην Ελβετία σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών και τριών μηνών για συμμετοχή σε παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών για πράξεις που είχαν τελεστεί το αργότερο τον Σεπτέμβριο του 2010.

8. Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2015, ο staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υφυπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες· στο εξής: υφυπουργός) ανακάλεσε την τακτική άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, απέρριψε αίτηση ανανέωσης της άδειας αυτής και επέβαλε απαγόρευση εισόδου ως προς τον G.S. Στις 21 Οκτωβρίου 2016, ο υφυπουργός έκρινε αβάσιμη τη διοικητική ένσταση του G.S. κατά της απόφασης ανάκλησης της προσωρινής άδειας διαμονής και κατά της άρνησης ανανέωσης της άδειας αυτής. Εξάλλου, έκρινε βάσιμη τη διοικητική ένσταση του G.S. κατά της εις βάρος του απαγόρευσης εισόδου στη χώρα. Ο υφυπουργός κήρυξε τότε τον G.S. ανεπιθύμητο.

9. Στις 3 Φεβρουαρίου 2017, το rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (πρωτοδικείο Χάγης με τόπο συνεδριάσεων στο Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) έκρινε ότι, αντιθέτως προς όσα είχε προβάλει ο G.S. στηριζόμενος, ιδίως, στις αποφάσεις Zh. και O.[7] και T.[8], ο υφυπουργός δεν υποχρεούνταν να αιτιολογήσει την απόφασή του να ανακαλέσει την άδεια διαμονής και να μην την ανανεώσει για λόγους δημόσιας τάξης, εκθέτοντας ότι η συμπεριφορά του G.S. συνιστούσε πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Επομένως, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι ο υφυπουργός εκπλήρωσε την κατά το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86 υποχρέωση αιτιολόγησης παραπέμποντας στην καταδίκη του G.S. στην Ελβετία και στην περίσταση ότι το τελεσθέν ποινικό αδίκημα θεωρούνταν ιδιαίτερα σοβαρό λόγω των συνεπειών του στην ολλανδική κοινωνία. Έκρινε επίσης ότι πληρούνταν οι απαιτήσεις του άρθρου 17 της οδηγίας αυτής.

10. Η διαφορά της οποίας επελήφθη το αιτούν δικαστήριο αφορά το αν η ανάκληση ή η άρνηση ανανέωσης της άδειας διαμονής μέλους της οικογένειας υπηκόου τρίτου κράτους ευρισκομένου στο έδαφος της Ένωσης, όταν στηρίζεται στην επίκληση λόγων δημόσιας τάξης, πρέπει να αιτιολογείται, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86, με την προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μέλους της οικογένειας το οποίο πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο συνάγει από τις αποφάσεις Zh. και O.[9] και T.[10] ότι το Δικαστήριο απαιτεί αξιολόγηση κατά περίπτωση και περιορίζει την εξουσία εκτίμησης των κρατών μελών όταν η απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί συνιστά παρέκκλιση προβλεπόμενη από το δίκαιο της Ένωσης. Πάντως, η άρνηση ανανέωσης ή η ανάκληση άδειας διαμονής χορηγηθείσας για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης θα μπορούσε να θεωρηθεί απόφαση η οποία παρεκκλίνει από τον βασικό κανόνα που είναι η επιδίωξη της οικογενειακής επανένωσης. Δεδομένου ότι σκοπός της οδηγίας 2003/86 είναι να διευκολύνει την οικογενειακή επανένωση, η απλώς και μόνον επίκληση της δημόσιας τάξης δεν επαρκεί για να δικαιολογήσει απόφαση ανάκλησης ή άρνησης ανανέωσης άδειας διαμονής

7 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015 (C-554/13, EU:C:2015:377).

8 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015 (C-373/13, EU:C:2015:413).

9 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015 (C-554/13, EU:C:2015:377).

10 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015 (C-373/13, EU:C:2015:413).

χορηγηθείσας για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι το Δικαστήριο απαιτεί, ούτως ή άλλως[11], να στηρίζονται οι αρχές στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου η οποία πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας.

11. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η αναλογική κλίμακα που καθοδηγεί τις ολλανδικές αρχές κατά τη λήψη των αποφάσεών τους διασφαλίζει επαρκή στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων, κατά την έννοια της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ), όπως προκύπτει ειδικότερα από τις αποφάσεις Boultif κατά Ελβετίας και Üner κατά Κάτω Χωρών[12]. Κατά το αιτούν δικαστήριο, από την απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου[13] προκύπτει ότι το Δικαστήριο αρκείται σε μια τέτοια στάθμιση, καθόσον έκρινε στην απόφαση εκείνη ότι η εξουσία εκτίμησης των κρατών μελών, στο πλαίσιο της εφαρμογής των υποχρεώσεων που τα εν λόγω κράτη μέλη υπέχουν από την οδηγία 2003/86, δεν διαφέρει από εκείνο που αναγνωρίζεται σε αυτά στη νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με το άρθρο 8 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ).

12. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και, με απόφαση η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Ιουνίου 2018, έθεσε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας [2003/86] την έννοια ότι, για την ανάκληση ή άρνηση ανανεώσεως τίτλου διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημοσίας τάξεως, απαιτείται να αιτιολογηθεί το ότι η προσωπική συμπεριφορά του εν λόγω μέλους της οικογένειας συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας;

2) Σε περίπτωση κατά την οποία στο ερώτημα 1 πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση, ποιες απαιτήσεις σχετικά με την αιτιολογία ισχύουν, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας [2003/86] για την ανάκληση ή άρνηση ανανεώσεως τίτλου διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημοσίας τάξεως;

Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας [2003/86] την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική πρακτική κατά την οποία είναι δυνατή η ανάκληση ή άρνηση ανανεώσεως τίτλου διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημοσίας τάξεως, αν η ποινή ή το μέτρο ασφαλείας που έχει επιβληθεί στο εν λόγω μέλος της οικογένειας είναι αρκετά επαχθές σε σχέση με τη διάρκεια της νόμιμης διαμονής στις Κάτω Χώρες […], και στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιείται, βάσει των κριτηρίων που προκύπτουν από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) [στις υποθέσεις Boultif και Üner], στάθμιση μεταξύ του συμφέροντος του εν λόγω μέλους της οικογένειας να ασκήσει το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως στις Κάτω Χώρες, αφενός, και του συμφέροντος του ολλανδικού κράτους να προστατεύσει τη δημόσια τάξη, αφετέρου;»

11 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει ειδικότερα στις αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2015, T. (C-373/13, EU:C:2015:413, σκέψη 79), και της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 65).

12 Αντιστοίχως, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 2ας Αυγούστου 2001 (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300) και της 18ης Οκτωβρίου 2006 (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099), στο εξής, αντιστοίχως: απόφαση Boultif και απόφαση Üner.

13 Απόφαση της 27ης Ιουνίου 2006 (C-540/03, EU:C:2006:429).

Β. Υπόθεση C-382/18

13. Ο V.G. είναι Αρμένιος υπήκοος, ο οποίος διέμεινε στις Κάτω Χώρες από το 1999 έως το 2011, εν μέρει νομίμως. Το 2011 παραδόθηκε στις αρμενικές αρχές σχετικά με αδικήματα περί ναρκωτικών. Στις 28 Ιουλίου 2016, η σύζυγος του V.G., ολλανδικής ιθαγένειας και κάτοικος Κάτω Χωρών, υπέβαλε στον υφυπουργό αίτηση εισόδου και προσωρινής άδειας διαμονής για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86.

14. Με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2016, ο υφυπουργός, αφότου εφάρμοσε το κατά το εθνικό δίκαιο πλαίσιο αξιολόγησης, αρνήθηκε για λόγους δημόσιας τάξης τη χορήγηση της ζητηθείσας άδειας. Στηρίχθηκε, ιδίως, στην περίσταση ότι στον V.G. είχαν επιβληθεί ως ποινικές κυρώσεις, το 2000, το 2008 και το 2009, χρηματικές ποινές και, το 2010, κοινωφελής εργασία. Η πολιτική κατά την οποία η αίτηση οικογενειακής επανένωσης δεν μπορεί να απορριφθεί μετά την παρέλευση πέντε ετών από την ημερομηνία τέλεσης του τελευταίου ποινικού αδικήματος δεν έχει εφαρμογή στον V.G. λόγω της καθ' υποτροπήν καταδίκης του. Κατόπιν στάθμισης των διάφορων συγκρουόμενων συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των τελεσθέντων αδικημάτων, τον χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών, τη διάρκεια διαμονής και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτισμικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του V.G., ο υφυπουργός εκτίμησε ότι ο V.G. συνιστούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη.

15. Μετά την απόρριψη από τον υφυπουργό της διοικητικής ένστασης που ο V.G. είχε υποβάλει κατά της απόφασης του υφυπουργού, ο V.G. άσκησε προσφυγή ενώπιον του rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (πρωτοδικείου Χάγης με τόπο συνεδριάσεων στο Άμστερνταμ), το οποίο, με απόφαση της 23ης Ιουνίου 2017, κήρυξε την προσφυγή αβάσιμη. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έκανε δεκτό το επιχείρημα του V.G. ότι η νομολογία του Δικαστηρίου απαιτεί, οσάκις ατομική απόφαση άρνησης εισόδου αιτιολογείται με λόγους δημόσιας τάξης, να εξακριβώνεται ότι η προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων ότι δεν είναι αυτή η έννοια της απόφασης Fahimian[14]. Επισήμανε επίσης ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86 διακρίνει μεταξύ της απόρριψης αίτησης εισόδου και διαμονής (άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής) και της ανάκλησης ή άρνησης ανανέωσης άδειας διαμονής (άρθρο 6, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας), απαιτώντας μόνο στη δεύτερη περίπτωση τη συνεκτίμηση της σοβαρότητας ή του είδους του αδικήματος που διεπράχθη εις βάρος της δημόσιας τάξης ή των κινδύνων που ο αλλοδαπός ο οποίος ήδη βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης είναι ικανός να δημιουργήσει.

16. Ο V.G. κατέθεσε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αίτηση αναιρέσεως της αποφάσεως αυτής. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, πρώτον, αν το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα ερωτήματά του, δεδομένου ότι η οδηγία 2003/86 δεν έχει εφαρμογή στα μέλη της οικογένειας των πολιτών της Ένωσης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, αλλά η βούληση του εθνικού νομοθέτη να την εφαρμόσει στις περιπτώσεις στις οποίες ο συντηρών είναι Ολλανδός πολίτης ο οποίος δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας είναι σαφής και ανεπιφύλακτη. Μολονότι εκτιμά ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύσει το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86 στο πλαίσιο της υπόθεσης C-382/18 θα του παράσχει τη δυνατότητα να διασφαλίσει την ομοιόμορφη ερμηνεία της διάταξης αυτής, με αποτέλεσμα να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης οι καταστάσεις που διέπονται από την ως άνω διάταξη, οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου απορρέουν από την απόφαση Nolan[15], όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ένωση δεν έχει συμφέρον να διασφαλίσει τέτοια ομοιόμορφη ερμηνεία ενός νομοθετήματος σε καταστάσεις οι οποίες ρητώς εξαιρέθηκαν από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νομοθετήματος από τον ίδιο τον νομοθέτη της Ένωσης.

14 Απόφαση της 4ης Απριλίου 2017 (C-544/15, EU:C:2017:255).

15 Απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2012 (C-583/10, EU:C:2012:638).

17. Αν υποτεθεί ότι το Δικαστήριο κρίνει εαυτό αρμόδιο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, εν συνεχεία, να διευκρινιστεί αν η άρνηση χορήγησης άδειας εισόδου και διαμονής σε υπήκοο τρίτου κράτους, βάσει της οικογενειακής επανένωσης που αναγνωρίζεται από την οδηγία 2003/86, όταν η εν λόγω άρνηση στηρίζεται στην επίκληση λόγων δημόσιας τάξης, πρέπει να αιτιολογείται, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86, με την προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μέλους της οικογένειας που επιθυμεί να εισέλθει στο έδαφος της Ένωσης, η οποία συμπεριφορά πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο συμφωνεί με την ανάλυση που ανέπτυξε ενώπιόν του ο υφυπουργός, κατά την οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αποφάσεις Koushkaki [16] και Fahimian [17] προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ευρείας εξουσίας εκτίμησης των εθνικών αρχών. Οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να προβούν στις ίδιες σύνθετες αξιολογήσεις με εκείνες που έγιναν στην απόφαση Koushkaki [18] για να αποφασίσουν αν αίτηση εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας μπορεί να απορριφθεί για λόγους δημόσιας τάξης. Κατά το αιτούν δικαστήριο, υφίσταται διαφορά μεταξύ των αποφάσεων που εκδίδονται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86, οι οποίες αφορούν πρόσωπα που δεν βρίσκονται ακόμη στο έδαφος της Ένωσης, και εκείνων που εκδίδονται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ίδιας αυτής οδηγίας, οι οποίες αφορούν, αντιθέτως, πρόσωπα στα οποία έχει ήδη χορηγηθεί άδεια διαμονής στην Ένωση. Στη δεύτερη περίπτωση, επειδή πρόκειται να τεθεί τέλος σε ήδη υφιστάμενη οικογενειακή ζωή, θα πρέπει να γίνονται διεξοδικότερες εκτιμήσεις σχετικά με το είδος ή τη σοβαρότητα των αδικημάτων που διαπράχθηκαν εις βάρος της δημόσιας τάξης. Πάντως, η κατάσταση του V.G. εμπίπτει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το εθνικό πλαίσιο αξιολόγησης το οποίο καθοδηγεί τις ολλανδικές αρχές κατά τη λήψη των αποφάσεών τους, μολονότι δεν επιβάλλει στις εθνικές αρχές να αιτιολογούν την απορριπτική απόφασή τους μνημονεύοντας την προσωπική συμπεριφορά του αιτούντος η οποία συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, διασφαλίζει επαρκή στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων κατά την έννοια της νομολογίας του ΕΔΔΑ, ιδίως όπως προκύπτει από τις αποφάσεις Boultif και Üner. Συγκεκριμένα, ο υφυπουργός έλαβε δεόντως υπόψη τις καταδικαστικές αποφάσεις εις βάρος του V.G. κατά την προηγούμενη διαμονή του στις Κάτω Χώρες και στάθμισε, αφενός, το συμφέρον του V.G. και εκείνο του μέλους της οικογένειάς του που βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης να ζήσουν την οικογενειακή τους ζωή στις Κάτω Χώρες και, αφετέρου, το συμφέρον των Κάτω Χωρών να προστατεύσουν τη δημόσια τάξη τους.

18. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το βάσιμο της άποψης αυτής λόγω ενός άλλου νομολογιακού ρεύματος το οποίο εκφράζουν οι αποφάσεις Zh. και O. [19], T. [20] και N. [21], από τις οποίες προκύπτει ότι απόφαση άρνησης βασισμένη στην επίκληση της δημόσιας τάξης πρέπει, *εν πάση περιπτώσει*, να είναι αιτιολογημένη με αναφορά στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μέλους της οικογένειας η οποία πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Απόφαση η οποία παρεκκλίνει από το θεμελιώδες δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης πρέπει, υπό τις περιστάσεις αυτές, να αποτελεί αντικείμενο διεξοδικότερης αιτιολογίας [22].

16 Απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013 (C-84/12, EU:C:2013:862).

17 Απόφαση της 4ης Απριλίου 2017 (C-544/15, EU:C:2017:255).

18 Απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013 (C-84/12, EU:C:2013:862).

19 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015 (C-554/13, EU:C:2015:377).

20 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015 (C-373/13, EU:C:2015:413).

21 Απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016 (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84).

22 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει επίσης στην απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117).

19. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και, με απόφαση η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Ιουνίου 2018, έθεσε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι το Δικαστήριο, λαμβανομένων υπόψη του άρθρου 3, παράγραφος 3, της οδηγίας [2003/86] και της αποφάσεως Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638), αρμόδιο να αποφανθεί επί προδικαστικών ερωτημάτων ολλανδικού δικαστηρίου που αφορούν την ερμηνεία διατάξεων της οδηγίας αυτής σε διαφορά σχετική με αίτηση εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας συντηρούντος ο οποίος έχει την ολλανδική ιθαγένεια, αν η οδηγία αυτή έχει κριθεί ως έχουσα, στην ολλανδική έννομη τάξη, άμεση και άνευ όρων εφαρμογή σε τέτοια μέλη της οικογένειας;

2) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [2003/86] την έννοια ότι για την απόρριψη αιτήσεως εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημοσίας τάξεως απαιτείται να αιτιολογηθεί το ότι η προσωπική συμπεριφορά του εν λόγω μέλους της οικογένειας συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας;

3) Σε περίπτωση κατά την οποία στο ερώτημα 2 πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση, ποιες απαιτήσεις σχετικά με την αιτιολογία ισχύουν βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [2003/86] για την απόρριψη αιτήσεως εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημοσίας τάξεως;

Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [2003/86] την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική πρακτική κατά την οποία αίτηση εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας μπορεί να απορριφθεί για λόγους δημοσίας τάξεως λόγω καταδικών κατά τη διάρκεια προηγούμενης διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος και στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιείται, βάσει των κριτηρίων που προκύπτουν από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) [στις υποθέσεις Boultif και Üner], στάθμιση μεταξύ του συμφέροντος του εν λόγω μέλους της οικογένειας και του εν λόγω συντηρούντος να ασκήσουν το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως στις Κάτω Χώρες, αφενός, και του συμφέροντος του ολλανδικού κράτους να προστατεύσει τη δημόσια τάξη, αφετέρου;»

III. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

20. Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 2018, οι υποθέσεις C-381/18 και C-382/18 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

21. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο G.S., ο V.G., η Ολλανδική, η Γερμανική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

22. Προφορικές παρατηρήσεις ανέπτυξαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Μαΐου 2019, ο G.S., ο V.G., η Ολλανδική και η Γερμανική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή.

IV. Ανάλυση

Α. Επί του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση C-382/18

23. Το ζήτημα αν το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει την οδηγία 2003/86 σε καταστάσεις όπως η επίμαχη στην υπόθεση C-382/18 –η οποία αφορά έναν συντηρούντα ολλανδικής ιθαγένειας ο οποίος δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και ένα μέλος της οικογένειάς του υπήκοο τρίτου κράτους– ενώ από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 2, στοιχείο γ′, και του άρθρου 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι αυτή δεν έχει εφαρμογή στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης[23], δύναται να λυθεί ευχερώς διά παραπομπής στην απόφαση C και A[24] η οποία εκδόθηκε κατόπιν προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο από το ίδιο αιτούν δικαστήριο που υπέβαλε τις παρούσες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, άλλωστε, στην αίτησή του προδικαστικής αποφάσεως, ότι οι λόγοι της προδικαστικής παραπομπής που αφορούν το ζήτημα της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου είναι σε μεγάλο βαθμό πανομοιότυποι με εκείνους της αιτήσεως που υπέβαλε στο πλαίσιο της υπόθεσης C και A[25].

24. Από τις σκέψεις 28 έως 44 της απόφασης C και A[26] προκύπτει ότι, μολονότι ο νομοθέτης της Ένωσης απέκλεισε ρητώς την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86 σε υπήκοο τρίτου κράτους μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως σε καταστάσεις όπου, έστω και αν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης δεν εμπίπτουν ευθέως στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, οι διατάξεις του δικαίου αυτού έχουν καταστεί από το εθνικό δίκαιο εφαρμοστέες λόγω της γενομένης από το εθνικό δίκαιο ευθείας και ανεπιφύλακτης παραπομπής στο περιεχόμενο των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, υφίσταται οπωσδήποτε συμφέρον της Ένωσης για την αποφυγή ερμηνευτικών αποκλίσεων στο μέλλον και για την ομοιόμορφη ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένα τέτοιο συμφέρον δεν μπορεί να εξαρτάται «από το αν το πεδίο εφαρμογής της εφαρμοστέας διατάξεως προσδιορίστηκε με θετική πρόβλεψη ή με πρόβλεψη ορισμένων μη εμπιπτουσών στο πεδίο αυτό περιπτώσεων, καθόσον οι δύο αυτές νομοθετικές τεχνικές μπορούν να χρησιμοποιούνται αδιακρίτως»[27].

25. Δεν αμφισβητείται ότι βούληση του εθνικού νομοθέτη ήταν να επιβάλλει την τήρηση των επιταγών της οδηγίας 2003/86 στις περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης στις οποίες ο συντηρών είναι Ολλανδός πολίτης ο οποίος δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και ο οποίος επιθυμεί την επανένωσή του στο έδαφος των Κάτω Χωρών με μέλος της οικογένειάς του υπήκοο τρίτου κράτους. Ως και τούτου και λαμβανομένων υπόψη των διδαγμάτων που αντλούνται από την απόφαση C και A[28], το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να ερμηνεύσει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 σε κατάσταση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, όπου το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της απόρριψης αίτησης εισόδου και διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, όταν η ως άνω διάταξη ευθέως και ανεπιφυλάκτως έχει καταστεί από το εθνικό δίκαιο εφαρμοστέα σε τέτοιες καταστάσεις.

23 Βλ. απόφαση της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ. (C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 27).

24 Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018 (C-257/17, EU:C:2018:876).

25 Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018 (C-257/17, EU:C:2018:876).

26 Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018 (C-257/17, EU:C:2018:876).

27 Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, C και A (C-257/17, EU:C:2018:876, σκέψη 39).

28 Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, C και A (C-257/17, EU:C:2018:876).

Β. Επί των λοιπών προδικαστικών ερωτημάτων

26. Προτείνω να εξεταστούν από κοινού τα ερωτήματα που τίθενται στις υποθέσεις C-381/18 και C-382/18 λόγω της κοινής θεματικής τους, σχετικά με τον καθορισμό της εξουσίας εκτίμησης των εθνικών αρχών όταν επικαλούνται λόγους δημόσιας τάξης είτε για να αρνηθούν την είσοδο, στο έδαφος κράτους μέλους, υπηκόου τρίτου κράτους, μέλους της οικογένειας άλλου υπηκόου τρίτου κράτους εμπίπτοντος στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/86 (υπόθεση C-382/18) είτε για να αρνηθούν την ανανέωση άδειας διαμονής ή να ανακαλέσουν τέτοια άδεια από τέτοιο μέλος της οικογένειας (υπόθεση C-381/18).

27. Εξάλλου, αντιλαμβάνομαι ότι το δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση C-381/18 και το τρίτο ερώτημα στην υπόθεση C-382/18 δεν αφορούν την υποχρέωση αιτιολόγησης αυτήν καθεαυτήν, αλλά αντιθέτως μέσω αυτών ζητείται να καθορίσει το Δικαστήριο τα κριτήρια που πρέπει να καθοδηγούν την εκτίμηση των εθνικών αρχών κατά τη λήψη των αποφάσεων άρνησης εισόδου, μη ανανέωσης ή ανάκλησης άδειας διαμονής για λόγους δημόσιας τάξης.

28. Θα αρχίσω την ανάλυση με γραμματική, ιστορική και τελολογική ερμηνεία της οδηγίας 2003/86 και θα εξετάσω, εν συνεχεία, την απαίτηση, στη νομολογία του Δικαστηρίου, ύπαρξης, σε περίπτωση ποινικής καταδίκης, πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Εν συνεχεία, θα εξετάσω τους ενδεχόμενους περιορισμούς της εξουσίας εκτίμησης των εθνικών αρχών οι οποίοι υφίστανται πέραν της απαίτησης ύπαρξης τέτοιας απειλής και θα συναγάγω τα επιβεβλημένα συμπεράσματα για τις δύο υπό κρίση υποθέσεις.

1. Γραμματική, ιστορική και τελολογική ερμηνεία της οδηγίας 2003/86

29. Η οδηγία 2003/86 κατοχυρώνει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των υπηκόων τρίτων κρατών που είναι νομίμως εγκαταστημένοι για κάποιο χρονικό διάστημα στο έδαφος της Ένωσης. Νομική βάση της είναι το άρθρο 63, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ, το οποίο προέβλεπε τη λήψη «μέτρων περί μεταναστευτικής πολιτικής», μεταξύ άλλων στον τομέα των «προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής, καθώς και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διαρκείας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών».

30. Η αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2003/86 υπενθυμίζει ότι «[τ]α μέτρα που αφορούν την οικογενειακή επανένωση θα πρέπει να θεσπίζονται σύμφωνα με την υποχρέωση προστασίας της οικογένειας και σεβασμού της οικογενειακής ζωής που αναφέρεται σε πολλές πράξεις διεθνούς δικαίου». Ειδικότερα, η αιτιολογική αυτή σκέψη παραπέμπει ρητώς στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, υπό το πρίσμα του οποίου πρέπει, επομένως, να ερμηνεύεται η οδηγία αυτή, καθώς και υπό το πρίσμα του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)[29]. Η εν λόγω οδηγία υπενθυμίζει επίσης ότι η οικογενειακή επανένωση αποτελεί «απαραίτητο μέσο προκειμένου να καταστεί δυνατός ο οικογενειακός βίος» και «[σ]υμβάλλει στη δημιουργία κοινωνικοπολιτιστικής σταθερότητας που διευκολύνει την ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη»[30]. Η οικογενειακή επανένωση μπορεί να απορρίπτεται «για δεόντως αιτιολογημένους λόγους»[31], για παράδειγμα, όταν το πρόσωπο που επιθυμεί να του χορηγηθεί άδεια *εισόδου* στην Ένωση για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης, συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη[32]. Κατά την ίδια οδηγία, η έννοια της «δημόσιας τάξης» δύναται να καλύπτει την καταδίκη για τη διάπραξη σοβαρού αδικήματος[33].

29 Βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, σκέψη 44).

30 Αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2003/86.

31 Αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2003/86.

32 Βλ. αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2003/86.

33 Βλ. αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2003/86.

31. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος[34].

32. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86, του οποίου ζητείται εν προκειμένω η ερμηνεία, περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Απαιτήσεις άσκησης του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης». Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού ρυθμίζει τις περιπτώσεις απόρριψης αίτησης εισόδου και διαμονής μέλους της οικογένειας και προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να απορρίπτουν μια τέτοια αίτηση για λόγους δημόσιας τάξης. Η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου ρυθμίζει τις περιπτώσεις ανάκλησης ή άρνησης ανανέωσης άδειας χορηγηθείσας για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης, προβλέποντας ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλέσουν μια τέτοια άδεια ή να αρνηθούν την ανανέωσή της επίσης για λόγους δημόσιας τάξης[35]. Η παράγραφος αυτή περιέχει μια πρόσθετη διευκρίνιση η οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη, κατά την άσκηση της εξουσίας τους εκτιμήσεως, να «εξετάζ[ουν] […] τη σοβαρότητα ή το είδος του αδικήματος που διεπράχθη από το μέλος της οικογένειας εις βάρος της δημόσιας τάξης» ή τους κινδύνους «που *προέρχονται* από […] το άτομο»[36] το οποίο αφορά η ανάκληση της άδειας ή η άρνηση ανανέωσής της. Ούτε το άρθρο 6 ούτε το προοίμιο της οδηγίας 2003/86 περιέχουν ορισμό της έννοιας «λόγοι δημόσιας τάξης».

33. Από το γράμμα του άρθρου 6 της οδηγίας 2003/86 και από τη διάρθρωσή της προκύπτει ότι βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να ρυθμίσει με χωριστό τρόπο τις περιπτώσεις άρνησης εισόδου και διαμονής από τις περιπτώσεις ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας διαμονής για λόγους δημόσιας τάξης. Πάντως, από το γράμμα του άρθρου αυτού δεν προκύπτει ότι η μία ή η άλλη περίπτωση εξαρτάται από την ύπαρξη προσωπικής συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου η οποία συνιστά πραγματικό, ενεστώτα και αρκούντως σοβαρό κίνδυνο κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Η χρήση του όρου «προέρχονται», χωρίς να είναι καθοριστική, φαίνεται να παραπέμπει μάλλον σε απειλή δυνητική και όχι εκδηλωθείσα[37].

34. Από την ιστορική ερμηνεία της οδηγίας 2003/86 προκύπτει ότι, μολονότι η πρόταση οδηγίας προέβλεπε να γίνεται ρητή παραπομπή σε μια τέτοια συμπεριφορά, αυτό δεν ήταν τελικά η επιλογή του νομοθέτη της Ένωσης[38]. Ούτε στην περίπτωση της παραγράφου 1 ούτε σε εκείνη της παραγράφου 2 του άρθρου 6 της οδηγίας αυτής είχε ο νομοθέτης την πρόθεση να περιορίσει τους λόγους δημόσιας τάξης που μπορούν να προβάλλουν οι εθνικές αρχές μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου η προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου μέλους της οικογένειας συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας.

35. Ασφαλώς, στο έγγραφο με τίτλο «Η σχέση μεταξύ της διασφάλισης της εσωτερικής ασφάλειας και της τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων και πράξεων περί προστασίας», το οποίο παρουσίασε η Επιτροπή το 2000, λίγο μετά τη δημοσίευση των τριών προτάσεων οδηγιών σχετικά με τη νόμιμη μετανάστευση, επισημαίνεται ότι κάθε μία από τις προτάσεις αυτές –περιλαμβανομένης εκείνης που αφορά το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης– περιέχει διάταξη «δημόσιας τάξης», της οποίας η

34 Βλ., αντί πολλών άλλων, αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2015, T. (C-373/13, EU:C:2015:413, σκέψη 58), και της 4ης Απριλίου 2017, Fahimian (C-544/15, EU:C:2017:255, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

35 Άρθρο 6, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/86.

36 Η υπογράμμιση δική μου.

37 Ο λόγος για τον οποίο τούτο δεν μπορεί να είναι καθοριστικό είναι ότι οι γλωσσικές αποδόσεις δεν φαίνεται να έχουν όλες την ίδια εννοιολογική απόχρωση, στο μέτρο που –ενδεικτικώς– το άρθρο 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/86 παραπέμπει σε «peligro que impliqua dicha persona» (ισπανική απόδοση), «pericoli rappresentati da questa persona» (ιταλική απόδοση), «het risico dat van die persoon uitgaat (ολλανδική απόδοση) ή ακόμη «dangers that are emanating from such person» (αγγλική απόδοση).

38 Πρβλ. άρθρο 6, παράγραφος 3, της τροποποιημένης πρότασης οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης [COM(2002) 225 τελικό] (ΕΕ 2002, C 203 E, σ. 136) και άρθρο 8, παράγραφος 2, της τροποποιημένης πρότασης οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση [COM(2000) 624 τελικό] (ΕΕ 2001, C 62 E, σ. 99).

επίκληση πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο, κατά τις προβλέψεις της Επιτροπής, στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτου κράτους[39]. Εντούτοις, τούτο δεν αναιρεί το γεγονός ότι η έλλειψη μνείας μιας τέτοιας συμπεριφοράς στην οδηγία 2003/86 είναι το αποτέλεσμα σκόπιμης επιλογής του νομοθέτη της Ένωσης.

36. Εξάλλου, στις κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86, τις οποίες η Επιτροπή δημοσίευσε μετά την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας[40] επισημαίνεται ότι «[ο] αιτών την οικογενειακή επανένωση δεν θα πρέπει να αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη»[41], αναγνωρίζεται δε ότι ο ορισμός της έννοιας «λόγοι δημόσιας τάξης» επαφίεται σε μεγάλο βαθμό στα κράτη μέλη με σεβασμό των ορίων που καθορίζονται στη νομολογία του ΕΔΔΑ και του Δικαστηρίου. Εντούτοις, στις οδηγίες αυτές προβλέπεται επίσης η εφαρμογή, τηρουμένων των αναλογιών, της νομολογίας σχετικά με τους λόγους δημόσιας τάξης, η οποία διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της ερμηνείας της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ[42]. Πάντως, οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου δημιουργήθηκαν, κατ' ουσίαν, από τη νομολογία αυτή στο μέτρο που η έννοια της «πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής, στρεφόμενης κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας» διαμορφώθηκε κατ' αρχάς, στη νομολογία του Δικαστηρίου, σχετικά με τους πολίτες της Ένωσης πριν εφαρμοστεί, με μερικές διαφοροποιήσεις, σε άλλες καταστάσεις τις οποίες ρυθμίζει μεν το δίκαιο της Ένωσης, πλην όμως δεν αφορούν υποχρεωτικώς τους πολίτες της. Δεδομένου ότι από την ανάλυση της οδηγίας 2003/86 δεν προκύπτει κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι απαιτείται η ύπαρξη τέτοιας απειλής, θα εξετάσω τώρα τη νομολογία του Δικαστηρίου.

2. Η απαίτηση, στη νομολογία του Δικαστηρίου, πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής, στρεφόμενης κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, σε περίπτωση υπόνοιας τέλεσης αδικήματος ή σε περίπτωση ποινικής καταδίκης

α) Επισκόπηση της νομολογίας του Δικαστηρίου

37. Στην υπόθεση Bouchereau[43] ήταν που το Δικαστήριο έκρινε για πρώτη φορά ότι η ύπαρξη ποινικής καταδίκης μπορεί να ληφθεί υπόψη, για την εφαρμογή περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηκόων των κρατών μελών για λόγους δημόσιας τάξης, μόνο στο μέτρο που από τις περιστάσεις που προκάλεσαν την καταδίκη αυτή προκύπτει «η ύπαρξη προσωπικής συμπεριφοράς συνιστώσας ενεστώσα απειλή κατά της δημόσιας τάξεως»[44]. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι, μολονότι, «γενικά, η διαπίστωση τέτοιας απειλής σημαίνει ότι το εν λόγω άτομο έχει την τάση να συνεχίσει να συμπεριφέρεται κατά τον ίδιο τρόπο και στο μέλλον, είναι επίσης δυνατόν η συμπεριφορά και μόνο κατά το παρελθόν να συνιστά παρόμοια απειλή για τη δημόσια τάξη»[45], πράγμα που στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να εξακριβώνουν «έχοντας υπόψη την ιδιαίτερη νομική κατάσταση των

39 Βλ. σημείο 4.4 του εγγράφου εργασίας της Επιτροπής με τίτλο «Η σχέση μεταξύ της διασφάλισης της εσωτερικής ασφάλειας και της τήρησης των διεθνών υποχρεώσεων και πράξεων περί προστασίας» [COM(2001) 743 τελικό της 5ης Δεκεμβρίου 2001].

40 Αντιστοίχως, ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για οδηγίες όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης [COM(2014) 210 τελικό της 3ης Απριλίου 2014] (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86) και έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86 [COM(2008) 610 τελικό της 8ης Οκτωβρίου 2008].

41 Σημείο 4.1 των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86.

42 ΕΕ 2004, L 158, σ. 77.

43 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

44 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 28). Μια τέτοια απαίτηση είχε ήδη διατυπωθεί στην απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1975, Rutili (36/75, EU:C:1975:137), σχετικά με απόφαση περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας στη Γαλλία Ιταλού υπηκόου λόγω των πολιτικών και συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων του (βλ., ειδικότερα, σκέψη 28 της απόφασης εκείνης).

45 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 29).

προσώπων που υπόκεινται στο κοινοτικό δίκαιο και τον θεμελιώδη χαρακτήρα της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων» [46]. Προηγουμένως, το Δικαστήριο είχε επισημάνει ότι η οδηγία την οποία είχε κληθεί να ερμηνεύσει, η οποία αποβλέπει στον συντονισμό των εθνικών νομοθεσιών σχετικά με τον έλεγχο των αλλοδαπών, σκοπεί στην προστασία των υπηκόων των κρατών μελών «έναντι ασκήσεως των εξουσιών που προκύπτουν από την εξαίρεση σχετικά με τους δικαιολογούμενους από λόγους δημοσίας τάξεως […] περιορισμούς, εξαίρεση η οποία θα μπορούσε να υπερβαίνει το μέτρο που απαιτούν οι ανάγκες που δικαιολογούν παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων» [47].

38. Επομένως, η απαίτηση η απόφαση που παρεκκλίνει από θεμελιώδη ελευθερία να στηρίζεται στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου η οποία συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, διαμορφώθηκε αρχικά στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και εν συνεχεία επανελήφθη [48], πριν κωδικοποιηθεί, ως γνωστόν, στην οδηγία 2004/38 [49].

39. Τούτου λεχθέντος, σε διάφορες περιπτώσεις, το Δικαστήριο επέκτεινε την εφαρμογή της απαίτησης αυτής σε τομείς οι οποίοι συνδέονταν λιγότερο άμεσα, ή δεν συνδέονταν καθόλου, με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης.

40. Συγκεκριμένα, στην απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας [50], το Δικαστήριο έκρινε ότι κράτος μέλος παρέβη τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από την ίδια οδηγία με εκείνη που ερμηνεύθηκε στην απόφαση Bouchereau [51] όταν αρνήθηκε την είσοδο στο έδαφος της Ένωσης σε υπήκοο τρίτου κράτους σύζυγο πολίτη της Ένωσης βασιζόμενο μόνο στην περίσταση ότι αυτός ο υπήκοος τρίτου κράτους αποτέλεσε αντικείμενο καταχώρισης στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS). Αφότου υπενθύμισε ότι η εξαίρεση δημόσιας τάξης συνιστά παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά και της οποίας το περιεχόμενο δεν μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από τα κράτη μέλη [52], το Δικαστήριο έκρινε ότι η εκ μέρους εθνικής αρχής επίκληση της έννοιας της «δημόσιας τάξης» «υποθέτει *εν πάση περιπτώσει* την ύπαρξη, εκτός της κοινωνικής ταραχής που συνιστά κάθε παράβαση του νόμου, πραγματικής και επαρκώς σοβαρής απειλής, θίγουσας θεμελιώδες συμφέρον της κοινωνίας» [53]. Στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο συνέδεσε επίσης τη στενή ερμηνεία της έννοιας της «δημόσιας τάξης» με την προστασία του δικαιώματος του πολίτη της Ένωσης στον σεβασμό της οικογενειακής του ζωής [54]. Υπό τις συνθήκες αυτές, η είσοδος υπηκόου τρίτου κράτους συζύγου πολίτη της Ένωσης μπορεί να απαγορευθεί μόνον αν η καταχώριση στο SIS ενισχύεται από πληροφορίες που καθιστούν δυνατό στο κράτος μέλος να διαπιστώσει ότι η παρουσία του εν λόγω υπηκόου τρίτου κράτους συνιστά πραγματική, ενεστώσα και επαρκώς σοβαρή απειλή, θίγουσα θεμελιώδες συμφέρον της κοινωνίας [55].

41. Εξάλλου, όσον αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών [56], το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να συντομεύουν το χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης όταν ο ενδιαφερόμενος συνιστά «κίνδυνο για τη δημόσια τάξη», το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια αυτή πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση, προκειμένου να

46 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 30).

47 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau (30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 15).

48 Βλ., αντί πολλών άλλων, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Ορφανόπουλος και Oliveri (C-482/01 και C-493/01, EU:C:2004:262, σκέψη 66).

49 Βλ., ειδικότερα, άρθρο 27, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38.

50 Απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006 (C-503/03, EU:C:2006:74).

51 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

52 Βλ. απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-503/03, EU:C:2006:74, σκέψη 45).

53 Απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-503/03, EU:C:2006:74, σκέψη 46). Η υπογράμμιση δική μου.

54 Βλ. απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-503/03, EU:C:2006:74, σκέψη 47).

55 Βλ. απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Ισπανίας (C-503/03, EU:C:2006:74, σκέψη 53· βλ., επίσης, σκέψη 55).

56 ΕΕ 2008, L 348, σ. 98.

εξακριβώνεται αν η προσωπική συμπεριφορά του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτου κράτους συνιστά πραγματικό και ενεστώτα κίνδυνο για τη δημόσια τάξη[57]. Αποκλείοντας κάθε πρακτική στηριζόμενη σε γενικές θεωρήσεις ή σε οποιοδήποτε τεκμήριο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι αυτός ο υπήκοος τρίτου κράτους «είναι ύποπτος ή έχει καταδικαστεί για την τέλεση πράξεως που κατά το εθνικό δίκαιο αποτελεί ποινικό αδίκημα δεν μπορεί, *αυτό καθ' εαυτό*, να δικαιολογήσει την εκτίμηση ότι ο υπήκοος αυτός αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115»[58]. Εντούτοις, κράτος μέλος δύναται να διαπιστώσει την ύπαρξη κινδύνου για τη δημόσια τάξη σε περίπτωση ποινικής καταδίκης, όταν η καταδίκη αυτή, «εκτιμώμενη *από κοινού με άλλες περιστάσεις* που αφορούν την κατάσταση του συγκεκριμένου προσώπου, δικαιολογεί τη διαπίστωση αυτή»[59]. Στο ίδιο πνεύμα, η απλώς και μόνον υπόνοια ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος διέπραξε ποινικό αδίκημα μπορεί, «από κοινού με άλλα στοιχεία που αφορούν τη συγκεκριμένη υπόθεση»[60], να θεμελιώσει την ύπαρξη κινδύνου για τη δημόσια τάξη, πάντοτε κατά την έννοια της επίμαχης διάταξης. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κράτη μέλη παραμένουν κατ' ουσίαν ελεύθερα να καθορίζουν τις απαιτήσεις «δημόσιας τάξης» σύμφωνα με τις εθνικές ανάγκες τους[61]. Στο πλαίσιο αυτό, η εφαρμογή της λύσης που προκύπτει από την απόφαση Bouchereau[62] δεν δικαιολογείται ούτε από την παρέκκλιση από την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης ούτε από το δικαίωμά τους οικογενειακής επανένωσης, αλλά από το γεγονός ότι η οδηγία αυτή εισάγει παρέκκλιση από μια υποχρέωση η οποία αποβλέπει στη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων κρατών κατά την απομάκρυνσή τους από την Ένωση[63].

42. Στην απόφαση N.[64], το Δικαστήριο υπενθύμισε την έχουσα αποκτήσει χαρακτήρα αρχής νομολογία του σχετικά με την έννοια της «δημόσιας τάξης», η οποία προϋποθέτει, εν πάση περιπτώσει, εκτός από τη διασάλευση της κοινωνικής τάξης την οποία συνιστά κάθε παράβαση του νόμου, την ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής στρεφόμενης κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας,[65], και την εφάρμοσε στο πλαίσιο της ερμηνείας της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία[66]. Επομένως, η θέση υπό κράτηση ή η διατήρηση της κράτησης αιτούντος διεθνή προστασία για λόγους δημόσιας τάξης δικαιολογείται «μόνον εφόσον από την ατομική του συμπεριφορά προκύπτει πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας»[67]. Στην περίπτωση εκείνη, το Δικαστήριο θέλησε να οριοθετήσει αυστηρά την εξουσία που αναγνωρίστηκε στις εθνικές αρχές[68], λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της κράτησης, η οποία χρησιμοποιείται μόνον ως ύστατο μέσο[69].

43. Κληθέν, στην υπόθεση T.[70], να ερμηνεύσει τον λόγο δημόσιας τάξης στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/83/ΕΚ[71], το Δικαστήριο, αφότου επισήμανε ότι η οδηγία αυτή δεν παρέχει ορισμό της δημόσιας τάξης, υπενθύμισε την ερμηνεία της έννοιας αυτής την οποία είχε ήδη παράσχει στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/38. Μολονότι οι δύο αυτές οδηγίες επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς, το Δικαστήριο

57 Βλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 50).

58 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 50). Η υπογράμμιση δική μου.

59 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 51). Η υπογράμμιση δική μου.

60 Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 52).

61 Βλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 52).

62 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

63 Βλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 48).

64 Απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016 (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84). Στην υπόθεση εκείνη, ο αναιρεσείων της κύριας δίκης είχε καταδικαστεί, στο διάστημα από το 1999 έως το 2015, 21 φορές για διάφορα αδικήματα.

65 Βλ. σκέψη 65 της απόφασης της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84).

66 ΕΕ 2013, L 180, σ. 96. Ειδικότερα, η απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), αφορούσε το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο ε', της οδηγίας 2013/33.

67 Απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016 (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 67).

68 Βλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 64).

69 Βλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 63).

70 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015 (C-373/13, EU:C:2015:413).

71 Οδηγία του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ 2004, L 304, σ. 12).

έκρινε ότι η νομολογία που διαμορφώθηκε σχετικά με την οδηγία 2004/38 ασκεί επιρροή στην περίπτωση εκείνη, δεδομένου ότι «ο βαθμός στον οποίο μια κοινωνία προτίθεται να προστατεύσει τα θεμελιώδη της συμφέροντα δεν επιτρέπεται να ποικίλλει ανάλογα με το νομικό καθεστώς του προσώπου που θίγει τα θεμελιώδη αυτά συμφέροντα». Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να στερήσει πρόσφυγα από την άδεια διαμονής του για λόγους δημόσιας τάξης, η εθνική αρχή δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο στην περίσταση της στήριξης που αυτός παρέσχε σε τρομοκρατική οργάνωση, δεδομένου ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η εν λόγω αρχή δεν διενεργεί «ατομική αξιολόγηση των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών» [72].

β) Συμπέρασμα για την ανάλυσή μου

44. Αν πρέπει, στο στάδιο αυτό, να επιχειρηθεί συστηματοποίηση της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με τους λόγους δημόσιας τάξης, θα μπορεί να υποστηριχθεί ότι το Δικαστήριο γενίκευσε τη λύση που απορρέει από την απόφαση Bouchereau [73] για να ερμηνεύει ομοιόμορφα τους λόγους δημόσιας τάξης που προβάλλονται για την εφαρμογή παρέκκλισης από θεμελιώδη ελευθερία ή θεμελιώδες δικαίωμα. Επομένως, η έννοια της «δημόσιας τάξης» απαιτεί, εν πάση περιπτώσει, την ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής στρεφόμενης κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας θεμελιωμένης στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου.

45. Εντούτοις, νομίζω ότι η διαπίστωση αυτή είναι κάπως βεβιασμένη.

46. Κατ' αρχάς, τίθεται το ζήτημα του ενδεχόμενου συμβιβασμού μιας τέτοιας γενίκευσης όσον αφορά την απαίτηση πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής στρεφόμενης κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας με ένα άλλο επαναλαμβανόμενο στοιχείο στη νομολογία του Δικαστηρίου κατά το οποίο, ασφαλώς, είναι αδιανόητος μονομερής ορισμός από τα κράτη μέλη των λόγων δημόσιας τάξης, πλην όμως τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν τις απαιτήσεις δημόσιας τάξης σύμφωνα με τις εθνικές τους ανάγκες [74].

47. Εν συνεχεία, μια τέτοια διαπίστωση θα προσέκρουε σε ένα άλλο νομολογιακό ρεύμα το οποίο εκφράζει η απόφαση Fahimian [75]. Στην απόφαση εκείνη, το ζήτημα ήταν να καθορίσει το Δικαστήριο αν κράτος μέλος μπορούσε να αρνηθεί, για λόγους δημόσιας ασφάλειας, την είσοδο σε Ιρανή υπήκοο η οποία είχε υποβάλει αίτηση θεώρησης εισόδου για σπουδές [76] στη Γερμανία, χωρίς να στηρίξει υποχρεωτικά την απάντησή του στην προσωπική συμπεριφορά της ενδιαφερομένης και στην πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας την οποία απειλή συνιστούσε θεωρητικά η συμπεριφορά αυτή. Πάντως, στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο απέκλεισε ρητώς την εφαρμογή της λύσης που προκύπτει από την απόφαση Bouchereau [77] και τούτο για δύο βασικούς λόγους: κατ' αρχάς, επειδή σε αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας προβλέπεται ότι η απειλή μπορεί να είναι απλώς δυνητική [78]· εν συνεχεία, επειδή η εκτίμηση της προσωπικής κατάστασης του αιτούντος θεώρηση εισόδου συνεπάγεται σύνθετες αξιολογήσεις εκ μέρους των αρχών και, ως εκ τούτου, οι εθνικές αρχές πρέπει να διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτίμησης κατά την εξέταση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών [79].

72 Απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, T. (C-373/13, EU:C:2015:413, σκέψη 89).

73 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

74 Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, EU:C:2015:377, σκέψη 48).

75 Απόφαση της 4ης Απριλίου 2017 (C-544/15, EU:C:2017:255).

76 Η αίτηση θεώρησης εισόδου στηριζόταν στην οδηγία 2004/114/ΕΚ του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία (ΕΕ 2004, L 375, σ. 12).

77 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

78 Βλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 2017, Fahimian (C-544/15, EU:C:2017:255, σκέψη 40).

79 Βλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 2017, Fahimian (C-544/15, EU:C:2017:255, σκέψεις 41 και 42).

48. Στις προτάσεις του στην υπόθεση Fahimian [80], ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar είχε επισημάνει ότι το πλαίσιο στην υπόθεση εκείνη ήταν «απλώς […] άλλο από εκείνο της εσωτερικής αγοράς» και ότι «[τ]ο ειδικό πλαίσιο του μεταναστευτικού δικαίου της Ένωσης συνεπάγεται ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν απολαμβάνει τα ίδια δικαιώματα με τον υπήκοο κράτους μέλους, δηλαδή τον πολίτη της Ένωσης» [81].

49. Πράγματι, μπορεί να ισχύει το ένα εκ των δύο. Από τη μια πλευρά, οι λόγοι δημόσιας τάξης μπορούν να νοηθούν ως ομόκεντροι κύκλοι με επίκεντρο τον πολίτη της Ένωσης. Όσο περισσότερο απομακρυνόμαστε από το κέντρο αυτό και από το θεμελιώδες καθεστώς που αναγνωρίζεται στον πολίτη της Ένωσης, τόσο ευρύτερη είναι η εξουσία εκτίμησης που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την εξέταση του λόγου δημόσιας τάξης.

50. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εξουσία εκτίμησης των κρατών μελών είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι πρέπει να ασκείται στο πλαίσιο περιορισμού ενός θεμελιώδους δικαιώματος, όπως, εν προκειμένω, το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη και στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Επομένως, στην περίπτωση αυτή, αυτό που το δίκαιο της Ένωσης προστατεύει ιδιαιτέρως δεν είναι τόσο το θεμελιώδες καθεστώς του πολίτη της Ένωσης όσο οι κάτοχοι του δικαιώματος στον σεβασμό της οικογενειακής ζωής, στους οποίους δεν καταλέγονται μόνο οι πολίτες της Ένωσης.

51. Πάντως, όπως ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar, εκτιμώ ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η διαφορά πλαισίου η οποία χαρακτηρίζει τις υπό κρίση υποθέσεις από εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Bouchereau [82]. Επομένως, κατά την άποψή μου, η διαφορά αυτή, η οποία απορρέει ιδίως από τη νομική βάση της προαναφερθείσας οδηγίας 2003/86 [83], στην οποία προστίθεται η έλλειψη ρητής μνείας [84], στο γράμμα του άρθρου 6 της εν λόγω οδηγίας, μιας τέτοιας απαίτησης η οποία, όπως είδαμε, είναι το αποτέλεσμα σαφούς βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης, εμποδίζει την εφαρμογή στις υπό κρίση υποθέσεις της λύσης που προκύπτει από την απόφαση Bouchereau [85].

52. Τούτου λεχθέντος, χωρίς να απαιτείται αιτιολογία βασιζόμενη στην προσωπική συμπεριφορά του υπηκόου τρίτου κράτους η οποία πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, παραμένω πεπεισμένος ότι η εξουσία εκτίμησης των εθνικών αρχών μπορεί να οριοθετηθεί με άλλον τρόπο προκειμένου να αποκλειστεί κάθε αυθαιρεσία και να διασφαλιστεί η άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων κρατών.

3. Η οριοθέτηση της εξουσίας εκτίμησης των κρατών μελών

53. Κατά την άποψή μου, η οριοθέτηση αυτή προκύπτει επαρκώς από τα ακόλουθα στοιχεία.

80 Απόφαση της 4ης Απριλίου 2017 (C-544/15, EU:C:2017:255).

81 Σημείο 59 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Fahimian (C-544/15, EU:C:2016:908). Βλ., στο ίδιο πνεύμα, σημείο 119 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα H. Saugmandsgaard Øe στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις K. και H. (C-331/16 και C-366/16, EU:C:2017:973).

82 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

83 Βλ. σημείο 29 των παρουσών προτάσεων.

84 Όλως αντιθέτως προς την οδηγία 2004/38.

85 Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977 (30/77, EU:C:1977:172).

54. Πρώτον, όσον αφορά την οδηγία 2003/86, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η οικογενειακή επανένωση καλύπτει τόσο τη δημιουργία οικογένειας όσο και τη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας [86]. Η οικογενειακή επανένωση είναι ο γενικός κανόνας, οπότε η άσκηση της εξουσίας εκτίμησης των κρατών μελών για να παρεκκλίνουν, ενδεχομένως, από αυτόν δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να θίγει αυτόν τούτο τον σκοπό της οδηγίας 2003/86, ο οποίος συνίσταται στη διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσης, ούτε την πρακτική αποτελεσματικότητά της [87].

55. Δεύτερον, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, η οδηγία 2003/86 τελεί υπό την αιγίδα του άρθρου 8 ΕΣΔΑ, στο οποίο αντιστοιχεί το άρθρο 7 του Χάρτη [88]. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι, προκειμένου να γίνεται σεβαστό το άρθρο 8 του Χάρτη, οι αποφάσεις των συμβαλλομένων κρατών πρέπει «να είναι αναγκαίες σε μια δημοκρατική κοινωνία, ήτοι να δικαιολογούνται από επιτακτική κοινωνική ανάγκη, και, ιδίως, να είναι αναλογικές με τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό» [89]. Επομένως, το ΕΔΔΑ εξακριβώνει ότι οι σχετικές αποφάσεις επιτυγχάνουν «δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συγκρουόμενων συμφερόντων, ήτοι, αφενός, του δικαιώματος του ενδιαφερομένου στον σεβασμό της οικογενειακής του ζωής και, αφετέρου, της προστασίας της δημόσιας τάξης και της πρόληψης των ποινικών αδικημάτων» [90]. Προς τούτο, το ΕΔΔΑ καθόρισε «κατευθυντήριες αρχές για την εξέταση της αναγκαιότητας του μέτρου σε μια δημοκρατική κοινωνία» [91]. Συγκεκριμένα, το ΕΔΔΑ λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση του προσώπου το οποίο αφορά η βαλλόμενη απόφαση και, ειδικότερα, «τη φύση και τη σοβαρότητα του διαπραχθέντος αδικήματος […], τη διάρκεια της διαμονής του στη χώρα στην οποία πρόκειται να απελαθεί, το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την τέλεση του αδικήματος, καθώς και τη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου κατά το διάστημα αυτό, την ιθαγένεια των διάφορων ενδιαφερομένων, την οικογενειακή κατάσταση, […] για παράδειγμα, τη διάρκεια του γάμου, και άλλα στοιχεία τα οποία δείχνουν τον πραγματικό χαρακτήρα της οικογενειακής ζωής ενός ζεύγους, το αν ο/η σύζυγος γνώριζε την τέλεση του αδικήματος από την αρχή της οικογενειακής σχέσης, τη γέννηση παιδιών από τον γάμο και, ενδεχομένως, την ηλικία τους» [92]. Επιπλέον, το ΕΔΔΑ εξετάζει «τη σοβαρότητα των δυσχερειών που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ο/η σύζυγος στη χώρα καταγωγής του/της συζύγου του» [93].

56. Τρίτον, το άρθρο 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/86 επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη, κατά την ανάκληση άδειας διαμονής ή την άρνηση ανανέωσής της για λόγους δημόσιας τάξης, «τη σοβαρότητα ή το είδος του αδικήματος που διεπράχθη από το μέλος της οικογένειας εις βάρος της δημόσιας τάξης […] ή τους κινδύνους που προέρχονται από αυτό το άτομο». Οι απόψεις των μετεχόντων στην παρούσα προδικαστική διαδικασία διίστανται όσον αφορά το αν το εδάφιο αυτό έχει εφαρμογή μόνο στην περίπτωση απόφασης που εκδίδεται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ή επίσης στην περίπτωση απόφασης που εκδίδεται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, ήτοι στην απόρριψη αίτησης εισόδου. Λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η τήρηση του δεύτερου εδαφίου της διάταξης αυτής επιβάλλεται μόνο στην περίπτωση απόφασης η οποία αφορά μέλος της οικογένειας το οποίο ήδη βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης. Εντούτοις, δεδομένου ότι η οδηγία 2003/86 πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 8 ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύθηκε από το ΕΔΔΑ [94], και δεδομένου ότι το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ακριβώς ότι τα στοιχεία αυτά

86 Βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, σκέψη 62).

87 Βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, σκέψη 43). Βλ., επίσης, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, K και A (C-153/14, EU:C:2015:453, σκέψη 50).

88 Βλ. επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 7 του Χάρτη (ΕΕ 2007, C 303, σ. 2).

89 Απόφαση Boultif (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

90 Απόφαση Boultif (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 47).

91 Απόφαση Boultif (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 48).

92 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Αυγούστου 2001, Boultif κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 48). Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Οκτωβρίου 2006, Üner κατά Κάτω Χωρών (CE:ECHR:2005:0705JUD004641099, § 57). Τα κριτήρια που διατύπωσε το ΕΔΔΑ επανελήφθησαν προσφάτως: βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 9ης Απριλίου 2019, I.M. κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2019:0409JUD002388716, § 69 και 70).

93 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Αυγούστου 2001, Boultif κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, § 48). Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Οκτωβρίου 2006, Üner κατά Κάτω Χωρών (CE:ECHR:2005:0705JUD004641099, § 57).

94 Βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, σκέψη 44).

πρέπει να λαμβάνονται υπόψη χωρίς να περιορίζονται μόνο στις περιπτώσεις ανάκλησης άδειας διαμονής ή άρνησης ανανέωσής της[95], αυτά είναι επίσης κρίσιμα όταν πρέπει να εκδοθεί απόφαση επί αιτήσεως άδειας εισόδου και διαμονής στο έδαφος της Ένωσης με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

57. Τέταρτον, το άρθρο 17 της οδηγίας 2003/86 προβλέπει ότι, σε περίπτωση απόρριψης αίτησης διαμονής, ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας διαμονής –ήτοι σε όλες τις προβλεπόμενες στο άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας περιπτώσεις– καθώς και σε περίπτωση απομάκρυνσης του συντηρούντος ή των μελών της οικογένειάς του, «[τ]α κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη το χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του προσώπου και τη διάρκεια διαμονής του στο κράτος μέλος καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτιστικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του».

58. Τέλος, πέμπτον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ήδη ότι, κατά την εφαρμογή της οδηγίας 2003/86 και, ειδικότερα, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτίμησης που η οδηγία αυτή αναγνωρίζει στα κράτη μέλη, τα κράτη αυτά πρέπει να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας[96].

4. Εφαρμογή στις υπό κρίση περιπτώσεις

59. Από τις ως άνω εκτιμήσεις προκύπτει ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86 επιβάλλει στις εθνικές αρχές να εκτιμούν κάθε ατομική κατάσταση λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που τη χαρακτηρίζουν. Λόγω της επίδρασης μιας απόφασης η οποία πάνω σε αυτή τη βάση εκδόθηκε σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης και προκειμένου να διαφυλαχθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας αυτής, κάθε πρακτική λήψης αποφάσεων που, στην πραγματικότητα, θα οδηγεί σε συστηματικές απορρίψεις βασιζόμενες σε γενικές εκτιμήσεις –και, επομένως, δεν θα σχετίζεται με την προσωπική κατάσταση που πρέπει να εξεταστεί– ή σε τεκμήρια θα αντιβαίνει στη διάταξη αυτή.

60. Επομένως, μένει να εξακριβωθεί αν, υπό το πρίσμα των εκτιμήσεων αυτών, η πρακτική των ολλανδικών αρχών, οι οποίες δεσμεύονται, κατά τη λήψη των αποφάσεών τους, από το πλαίσιο αξιολόγησης που καθορίζεται από το εθνικό δίκαιο, μπορεί να αποδειχθεί σύμφωνη με τις επιταγές αυτές. Μολονότι το έργο αυτό επαφίεται, κατά πρώτον, στο αιτούν δικαστήριο, είναι ήδη δυνατόν να παρασχεθούν τα ακόλουθα στοιχεία ανάλυσης.

61. Όσον αφορά την περίπτωση του G.S., η άδεια διαμονής του, ως μέλους της οικογένειας το οποίο ήδη βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης, μπορούσε να ανακληθεί από τις ολλανδικές αρχές για λόγους δημόσιας τάξης εφόσον αυτός συνιστούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη. Προς τούτο, οι αρχές αυτές χρησιμοποίησαν μια αναλογική κλίμακα βάσει της οποίας καθορίζεται αν, μετά την έκδοση αμετάκλητης ποινικής απόφασης, είναι δυνατόν να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάκλησης της άδειας. Η κλίμακα αυτή συσχετίζει τη σοβαρότητα της ποινής με τη διάρκεια της διαμονής. Με άλλα λόγια, όσο μεγαλύτερο είναι το διάστημα νόμιμης διαμονής του υπηκόου τρίτου κράτους στις Κάτω Χώρες τόσο καλύτερα αυτός προστατεύεται κατά απόφασης ανάκλησης. Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, μόνον οι περιπτώσεις στις οποίες επιτυγχάνεται κάποιο από τα προβλεπόμενα κατώτατα όρια αποτελούν αντικείμενο συνολικής εκτίμησης προκειμένου να καθοριστεί αν πρέπει να ανακληθεί η άδεια διαμονής, οπότε δεν φαίνεται να υφίσταται αυτόματη σχέση μεταξύ, αφενός, της επιβολής ποινής της οποίας η διάρκεια αποδεικνύεται μεγάλη σε σχέση με τη διαμονή στις Κάτω Χώρες και, αφετέρου, της ανάκλησης της άδειας. Υπάρχουν τρεις διαφορετικές αναλογικές κλίμακες, ήτοι μία για τα ήσσονος σημασίας αδικήματα (στερητική της ελευθερίας ποινή κάτω των έξι ετών), μία για τα σοβαρά αδικήματα (στερητική της ελευθερίας ποινή άνω των έξι ετών) και, τέλος, μία για τις περιπτώσεις υποτροπής. Σε περίπτωση διαμονής διάρκειας άνω των δέκα ετών, η άδεια διαμονής ανακαλείται

95 Σχετικά με την εφαρμογή των διατυπωθέντων στις αποφάσεις Boultif και Üner κριτηρίων σε απόφαση απόρριψης αίτησης άδειας διαμονής, βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 1ης Μαρτίου 2018, Ejimson κατά Γερμανίας (CE:ECHR:2018:0301JUD005868112, § 56 και 57).

96 Βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, K και A (C-153/14, EU:C:2015:453, σκέψη 51).

μόνον αν τελέστηκε σοβαρότατο αδίκημα. Στην περίπτωση του G.S., το ενδεχόμενο ανάκλησης της άδειας διαμονής μπορούσε να εξεταστεί μόνο σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης σε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών ετών και σε περίπτωση διαμονής στις Κάτω Χώρες διάρκειας ίσης ή μεγαλύτερης των τριών ετών. Η Ολλανδική Κυβέρνηση τονίζει ότι, ακόμη και σε τέτοιες περιπτώσεις, η ανάκληση δεν είναι αυτόματη και ότι οι αναλογικές κλίμακες χρησιμεύουν μόνο για να καθοριστούν οι περιπτώσεις στις οποίες η ανάκληση είναι δυνατή, χωρίς όμως να απαλλάσσονται οι εθνικές αρχές από την υποχρέωσή τους να σταθμίσουν, εν συνεχεία, τα συγκρουόμενα συμφέροντα, εκτιμώντας, πριν αποφασίσουν, ιδίως τα κριτήρια που το ΕΔΔΑ διαμόρφωσε σχετικά με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει την έλλειψη τέτοιας αυτόματης σχέσης καθώς και ότι η απόφαση ανάκλησης άδειας διαμονής είναι όντως αιτιολογημένη βάσει των πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης. Επομένως, με την επιφύλαξη της εξακρίβωσης αυτής, το πλαίσιο αξιολόγησης που καθορίζεται από το ολλανδικό δίκαιο για να καθοδηγεί τις εθνικές αρχές κατά τη λήψη των αποφάσεών τους δεν φαίνεται να αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86, σε συνδυασμό με το άρθρο 17 της ίδιας αυτής οδηγίας.

62. Όσον αφορά τον V.G., από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η άρνηση χορήγησης άδειας διαμονής στηρίχθηκε στην περίσταση ότι αυτός συνιστά κίνδυνο για την ολλανδική δημόσια τάξη. Οι ολλανδικές αρχές στηρίχθηκαν στις καταδίκες του V.G. σε κοινωφελή εργασία το 2010 και σε χρηματικές ποινές το 2000, το 2008 και το 2009. Μολονότι, κατ' αρχήν, η αίτηση άδειας διαμονής για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης δεν είναι δυνατόν να απορριφθεί όταν έχουν παρέλθει πέντε έτη από την ημερομηνία του τελευταίου ποινικού αδικήματος, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο κανόνας αυτός δεν έχει εφαρμογή επί του V.G. επειδή αυτός είχε καταδικαστεί καθ' υποτροπήν. Πάντως, αν η απλώς και μόνον διαπίστωση καταδίκης καθ' υποτροπήν αρκεί για την αυτόματη απόρριψη αίτησης εισόδου υπηκόου τρίτου κράτους, μέλους της οικογένειας άλλου υπηκόου τρίτου κράτους[97] ο οποίος ήδη βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένας τέτοιος κανόνας αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 σε συνδυασμό με το άρθρο 17 της οδηγίας αυτής[98]. Αν, όπως υποστηρίζει η Ολλανδική Κυβέρνηση, η απόρριψη μιας τέτοιας αίτησης για τους λόγους αυτούς δεν είναι τελικώς αυτόματη –πράγμα το οποίο θα πρέπει να εξακριβώσει το αιτούν δικαστήριο– επειδή οι ολλανδικές αρχές εξακολουθούν να υποχρεούνται να σταθμίσουν τα συγκρουόμενα συμφέροντα, ήτοι την προστασία της δημόσιας τάξης και το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής, εφαρμόζοντας ιδίως τα κριτήρια που διατύπωσε το ΕΔΔΑ στη νομολογία του τα οποία υπομνήσθηκαν ανωτέρω, και αξιολογώντας κάθε περίπτωση βάσει των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων που είναι γνωστά στις αρχές[99], μια τέτοια πρακτική λήψης αποφάσεων θα συνάδει επίσης με τις διατάξεις αυτές.

V. Πρόταση

63. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των εκτιμήσεων που προεκτέθηκαν, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες) ως εξής:

1) Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να ερμηνεύσει το άρθρο 6 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, σε μια κατάσταση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στην οποία το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της άρνησης χορήγησης άδειας διαμονής σε υπήκοο

97 Ή ημεδαπού, όπως εν προκειμένω.

98 Αν αυτή είναι η πρακτική των εθνικών αρχών, τότε δεν τηρείται πλήρως η νομολογία του ΕΔΔΑ κατά την οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την τέλεση του αδικήματος και η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου κατά το διάστημα αυτό.

99 Στην περίπτωση αίτησης πρώτης εισόδου, οι πληροφορίες που διαθέτουν οι εθνικές αρχές για να αξιολογήσουν τη συγκεκριμένη περίπτωση ενδέχεται, όντως, να είναι πιο περιορισμένες.

τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που δεν άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, όταν η διάταξη αυτή ευθέως και ανεπιφυλάκτως κατέστη από το εθνικό δίκαιο εφαρμοστέα σε τέτοιες καταστάσεις.

2) Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86, σε συνδυασμό με το άρθρο 17 της ίδιας οδηγίας, εθνική πρακτική δυνάμει της οποίας εκδίδεται, για λόγους δημόσιας τάξης, απόφαση ανάκλησης ή μη ανανέωσης άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, κατόχου άδειας διαμονής για σκοπούς οικογενειακής επανένωσης με άλλον υπήκοο τρίτου κράτους ευρισκόμενο στο έδαφος της Ένωσης, καταδικασθέντος σε στερητική της ελευθερίας ποινή, όταν η κατά περίπτωση εκτίμηση των εθνικών αρχών στηρίζεται όχι μόνο στη σοβαρότητα του διαπραχθέντος αδικήματος και στην ποινή που του επιβλήθηκε, η οποία πρέπει να συσχετίζεται με τη διάρκεια της διαμονής στο έδαφος του σχετικού κράτους μέλους, αλλά και σε στάθμιση των εμπλεκόμενων συμφερόντων. Προς τούτο, οι εν λόγω αρχές πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων και, ειδικότερα, τον χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών, καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτισμικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του υπηκόου τρίτου κράτους ως προς τον οποίο εξετάζουν το ενδεχόμενο ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας διαμονής. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει ότι η πρακτική των εθνικών αρχών συνάδει με τις απαιτήσεις αυτές.

3) Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86, σε συνδυασμό με το άρθρο 17 της οδηγίας αυτής, εθνική πρακτική δυνάμει της οποίας εκδίδεται απόφαση άρνησης χορήγησης άδειας διαμονής σε υπήκοο τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας άλλου υπηκόου τρίτου κράτους ευρισκομένου στο έδαφος κράτους μέλους, ο οποίος επιθυμεί να επανενωθεί με το συγκεκριμένο μέλος της οικογένειάς του και εις βάρος του οποίου έχουν εκδοθεί διάφορες καταδικαστικές αποφάσεις καθ' υποτροπήν, εφόσον η κατά περίπτωση εκτίμηση των εθνικών αρχών στηρίζεται όχι μόνο στο ποινικό παρελθόν του αιτούντος, αλλά και σε στάθμιση των εμπλεκόμενων συμφερόντων. Προς τούτο, οι εν λόγω αρχές πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων που έχουν στη διάθεσή τους και, ειδικότερα, τον χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών, καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτισμικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει ότι η πρακτική των εθνικών αρχών συνάδει με τις απαιτήσεις αυτές.